

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เทศบาลเมืองท่าข้าม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งอยู่ในเขตอำเภอพุนพินเป็นอำเภอหนึ่งของ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ 14.10 ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ตอนใต้เป็นที่สูง ตอนเหนือเป็นที่ราบ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำตาปี มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศ ตะวันตก ติดต่อกับตำบลพุนพิน และตำบลท่าข้าม มีประชากร อาศัยอยู่รวมทั้งสิ้น 22 ชุมชน จำนวน 20,391 คน ชาย 10,027คน หญิง 10,364 คน มีบ้าน 7,692 หลังคาเรือน มีความหนาแน่นของประชากร 1,446 คนต่อตารางกิโลเมตร (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2548) ประชากรในเขตเทศบาล ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้างและเกษตรกรรม

เทศบาลเมืองท่าข้ามเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนพุนพิน ซึ่งเป็นชุมชนขนาดใหญ่แห่งที่สองของ จังหวัด รองจากชุมชนเมืองสุราษฎร์ธานี เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งสะสม ทางด้านวัฒนธรรม โบราณคดีมาตั้งแต่ยุคเริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งเป็นอำเภอที่มีความสำคัญทางด้าน เศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเป็นแหล่งซื้อขายสินค้าเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้า อุตสาหกรรมสำหรับประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ในเขตเทศบาล

ปัจจุบันเทศบาลกำลังประสบปัญหาด้านการจัดการมูลฝอย เนื่องจากพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยของทาง เทศบาลตั้งอยู่ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น ตั้งอยู่ใต้สายส่งไฟฟ้าแรงสูง และพื้นที่รองรับขยะมูลฝอย ซึ่ง ดำเนินการด้วยการเทกอง (Open dump) ไม่เพียงพอกับปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น อีกทั้งกำลังประสบ ปัญหาการจัดการพื้นที่ใหม่สำหรับการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องออกแบบ ระบบการจัดการมูลฝอยใหม่สำหรับเทศบาลเมืองท่าข้ามเพื่อแก้ไขปัญหามูลฝอยในปัจจุบันและอนาคต

โดยการจัดการมูลฝอยที่ดี ต้องเริ่มตั้งแต่การลดการเกิด การคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด การนำ กลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดปริมาณมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดด้วยการฝังกลบในขั้นตอนสุดท้ายให้มากที่สุด ซึ่งใน ปัจจุบันนี้ มีวิธีการหรือทางเลือกหลากหลายสำหรับแต่ละขั้นตอนของการจัดการมูลฝอย ตั้งแต่ การลดการ เกิด การแยก ณ แหล่งกำเนิด การบำบัด และการกำจัด ซึ่งต้องมีการประเมินแต่ละทางเลือกอย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อให้ได้วิธีการผสมผสานที่ดีที่สุดสำหรับพื้นที่นั้นๆ โดยรูปแบบการจัดการและเทคโนโลยีแต่ ละทางเลือกนั้นต้องมีการประเมินความเหมาะสมทั้งทางวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ต่อท้องถิ่นนั้นๆ

ดังนั้น โครงการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อหาทางเลือกของรูปแบบผสมผสานของวิธีการจัดการมูล ฝอยที่เป็นไปได้สำหรับพื้นที่เทศบาลเมืองท่าข้าม จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเลือกกระบวนการจัดการมูลฝอยที่ เหมาะสมและยั่งยืนที่สุดสำหรับเทศบาลเมืองท่าข้าม เพื่อแก้ไขปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

1.2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1. ศึกษาศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนในปัจจุบันของเทศบาลเมืองท่าข้าม ในการจัดการมูลฝอย
- 1.2.2. รวบรวมทางเลือกหรือเทคโนโลยีการจัดการมูลฝอยในปัจจุบัน ที่สามารถนำมาปฏิบัติในพื้นที่เทศบาลเมืองท่าข้ามได้ ในแต่ละขั้นตอนตั้งแต่ การลดการเกิด การแยก ณ แหล่งกำเนิด การบำบัด และการกำจัด รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของทางเลือกนั้นๆ
- 1.2.3. สร้างทางเลือกต่างๆ ของรูปแบบการจัดการมูลฝอยแบบผสมผสานตั้งแต่แหล่งกำเนิดจนถึงการกำจัด ที่เป็นไปได้สำหรับพื้นที่ เทศบาลเมืองท่าข้าม
- 1.2.4. วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการมูลฝอยแต่ละทางเลือกสำหรับพื้นที่เทศบาลเมืองท่าข้าม โดยพิจารณาทางด้านวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 1.2.5. เลือกระบบการจัดการมูลฝอยแบบผสมผสานที่เหมาะสมที่สุดตั้งแต่แหล่งกำเนิดจนถึงการกำจัดสำหรับเทศบาลเมืองท่าข้าม

1.3.ขอบเขตของการวิจัย

โครงการนี้เลือกระบบการจัดการมูลฝอยแบบผสมผสานที่เหมาะสมที่สุดของวิธีการจัดการเพื่อลดการเกิดมูลฝอย การคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด การบำบัด และการกำจัด สำหรับเทศบาลเมืองท่าข้าม โดยพิจารณาความเหมาะสมทางวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ สังคม และสิ่งแวดล้อม และใช้เทคนิค Multiple Criteria Decision Analysis (MCDA) เพื่อเลือกระบบการจัดการที่ดีที่สุด

โดยประเด็นที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของแต่ละทางเลือกด้านวิศวกรรม ได้แก่ ศักยภาพในการลดปริมาณมูลฝอยไปยังหลุมฝังกลบ อายุการใช้งานของหลุมฝังกลบปัจจุบัน ความเหมาะสมของพื้นที่ฝังกลบใหม่ ปริมาณมูลฝอยเข้าระบบบำบัดอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ ความเหมาะสมต่อลักษณะของมูลฝอย และความยากง่ายในการเดินระบบตามศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นและชุมชน

ประเด็นประเมินความเหมาะสมด้านเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ความเหมาะสมในการลงทุน ค่าใช้จ่ายในการจัดทำระบบ และรายได้จากการทำระบบ

ประเด็นประเมินความเหมาะสมด้านสังคม ได้แก่ การยอมรับของชุมชนต่อระบบที่นำเสนอ ระดับการมีส่วนร่วมได้ของชุมชนในระบบการจัดการ และ ความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนในปัจจุบัน โดยประเด็นความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อม จะศึกษาเพียงผลกระทบเบื้องต้น ด้านน้ำ อากาศ และ การใช้ทรัพยากร

1.4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1. เทคโนโลยีที่เหมาะสม ทั้งทางวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ในการจัดการ
มูลฝอย สำหรับเทศบาลเมืองท่าข้าม และองค์กรท้องถิ่นอื่นๆ ในประเทศไทย
- 1.4.2. แนวทางและรูปแบบเทคโนโลยีแบบผสมผสานที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่เทศบาลเมืองท่าข้าม
ในการจัดการมูลฝอยที่เหมาะสมเพื่อเป็นต้นแบบให้แก่เทศบาลอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต